

Buitengewoon boeiend basis-handboek over besef van verantwoordelijk zijn

Recensie 'Naar een psychologie van ouderschap – Besef van verantwoordelijk-zijn' (Handboek Methodische Ouderbegeleiding nr. 2 (1^e druk 1996 – 11^e druk, 2020) door Bob de Raadt

“Hoe blijven ouders toch taakgericht, in de zin dat ze vanuit hun besef van verantwoordelijk-zijn prioriteit geven aan het belang van het kind?” Een belangrijk citaat uit het levenswerk van Alice van der Pas. Het geeft de kern weer van ouderschapsontwikkeling en van processen die het ouderschap beïnvloeden en versterken. De auteur gaat breed en diepgaand in op allerlei aspecten waar ouders mee te maken hebben op hun ouderlijke werkvloer.

Om een aantal aspecten van 'gewoon' oudergedrag te noemen: het fenomeen 'timen & doseren', emotieregulatie, de taakverdeling tussen ouders, een metapositie, ouderschapsgroei (en -stagnatie), verschillende bufferprocessen en een aantal basisvaardigheden zoals veiligheid bieden, het kind verzorgen, zicht houden op het kind, eisen stellen en grenzen stellen. Het is een breed scala van perspectieven die in deze vernieuwde druk naar voren komt. De visie van Van der Pas is door de jaren heen tot stand gekomen en gerijpt. Dat is te merken en loopt parallel met zoiets als 'intrapyschische groei van ouderschap 'bij ouders'.

Dynamisch proces

Ouderschap is een dynamisch proces, onder invloed van omstandigheden die op hun beurt weer met verschillende ordeningsniveaus te maken hebben. In het klein (microniveau: bijvoorbeeld de voorgeschiedenis van de ouders, gezondheidsaspecten, overtuigingen), op exogeen niveau (waaronder werk, school), op mesoniveau (zoals het sociale netwerk, de sociale klasse) en op het macroniveau (oorlogen, armoede, pandemieën, staatshuishouding, wereldpolitieke invloeden). Denk maar eens aan de impact van het coronavirus en de gevolgen van het beleid op ouderschap. Dan hebben ouders thuis opeens verschillende petten op: je bent ouder, werknemer, juf/meester en 'politieagent' tegelijk. Zeker als je dat bekijkt vanuit de focus van 'besef van verantwoordelijk-zijn'.

Kernwoorden

Een paar kernwoorden uit de methodische ouderbegeleiding zijn 'metapositie' en het 'besef van verantwoordelijk-zijn'. Door een metapositie in te nemen, kunnen ouders nadenken over hun manier van ouder-zijn en zo nodig andere wegen inslaan, wat hun kind ten goede komt. Deze reflectie is zo nodig bij te stellen en bij te sturen om het ouderschap in tact te houden. Dat vraagt denkwerk van ouders. Overzicht houden als buffermechanisme. En nuttige verbeteringen mogen ouders vieren als successen. Dat zijn 'goede ouder'-ervaringen. Besef van verantwoordelijkheid zijn wordt op meerdere plaatsen

beschreven als aspect van dynamisch ouderschap. Een behartigenswaardige visie, boeiend beschreven, zeker als specifieke kijkwijze naar het ouderlijk functioneren.

Alice van der Pas is erin geslaagd om in dit tweede deel van het Handboek Methodische Ouderbegeleiding, woorden te geven aan het exclusieve van ouderschap. Om een denkmodel te ontwikkelen waarin ouderschap, ouderschapsontwikkeling en ouderschapsgroei centraal staan in plaats van het vaak beschreven patroon vanuit de pedagogische bril van de ouder-kindrelatie. Dat is een andere ordening.

Voorbeeld

Juist in een kwetsbare zwangerschap, waarbij de moeder bij voorbeeld te maken heeft met een ernstige hoge bloeddruk en om medische redenen moet worden opgenomen, kan het wringen dat zij in het ziekenhuis moet verblijven en dat haar kinderen thuis zijn. Kinderen die extra zorg en toezicht nodig hebben. Moederschap en patiënt zijn kunnen dan strijden om de voorrang. Wat heeft dan prioriteit: eigen gezondheid of de zorg om de kinderen thuis. Dat kan tot dringende keuzes leiden zoals: "Ik ga naar huis!", terwijl dat medisch gezien 'not done' is. Dan kan zo'n besef van verantwoordelijk zijn voor de moeder tot een flink emotioneel conflict leiden en tegen het belang als patiënte ingaan. Zo uniek en aanwezig is het besef van verantwoordelijk-zijn. Onvermijdbaar. Een kunst om daar zicht op te hebben.

De auteur heeft dit aspect van ouderschap buitengewoon boeiend naar voren gebracht. Een basis-handboek, dat ook na haar overlijden in 2017 doorleeft!

Bob de Raadt, werkzaam als medisch maatschappelijk werker, methodisch ouderbegeleider en contextueel hulpverlener bij Erasmus MC-Sophia en als gastdocent bij Erasmus MC Academie. www.bobderaadt.nl

- Bron: <https://www.ouderscentraal.nl/buitengewoon-boeiend-basis-handboek-over-besef-van-verantwoordelijk-zijn/>; Recensie 'Naar een psychologie van ouderschap – Besef van verantwoordelijk-zijn' (Handboek Methodische Ouderbegeleiding nr. 2 (1^e druk 1996 – 11^e druk, 2020, Uitg. SWP - Amsterdam) door Bob de Raadt. Redactie 9 september 2020.